

" Waterkwaliteit en visbestand in de Molenbeek-Graadbeek anno 2026 "

1. Inleiding

De vallei van de Molenbeek-Graadbeek te Aalst vormt de natuurlijke verbinding tussen versnipperde bosgebieden, zoals het Kravaalbos, het Kloosterbos en het Kluisbos. De beek stroomt door vochtige graslanden en heeft een nog sterk met bomen of bosrestanten omzoomde vallei. Het uitgebreide natuurlijke afwateringssysteem van de hoofdloop meet meer dan 8 km en heeft nog snelstromende en meanderende stukken. De beek slingert als een blauwgroen lint door het heuvelachtig landschap van oost (grens met Asse) naar west (Aalst) om uiteindelijk uit te monden in de Dender.

De hoofdloop van de Molenbeek (O5061) is een waterloop van tweede categorie en dus in beheer van de Provincie Oost-Vlaanderen. Ook de vele zijlopen zijn deels dan wel volledig geklasseerd als tweede categorie. De belangrijkste zijlopen zijn: Bieselbeek, Zoubeek, Geerbeek, Koestaartbeek, Koudenbergbeek, Oliemeersbeek, Kuipermeersbeek, Semelaerbeek, Zwitjensbeek en Mutsereelbeek.

2. Waterkwaliteit

Om de waterkwaliteit van de Molenbeek-Graadbeek in te schatten, werd gekeken of er fysico-chemische analysesresultaten van meetpunten uit de waterkwaliteitsdatabank van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) beschikbaar waren via *int-web.vmm.be*.

Voor meetpunt 521000 van VMM zijn fysico-chemische gegevens beschikbaar van 1989 t.e.m. 2014 en vervolgens van 2017 t.e.m. 2020. In 2023 was er een eenmalige meting van enkele veldparameters die we verder buiten beschouwing laten.

Om een goede ecologische en chemische toestand van oppervlaktewateren te bekomen zijn bij het besluit van de Vlaamse Regering van 21 mei 2010 milieukwaliteitsnormen uitgevaardigd die uiterlijk tegen 22 december 2015 dienden behaald te worden (afwijking aangevraagd tot 2027). Dit zijn wettelijke normen die een gezond oppervlaktewater typeren en verschillen naargelang het type oppervlaktewater dat men in beschouwing neemt (Jochems *et al.*, 2002).

De gegevens van het meetpunt op de Molenbeek-Graadbeek werden aan deze milieukwaliteitsnormen getoetst. Om te bepalen welke milieukwaliteitsnormen van toepassing zijn raadpleegde men de typologie van de waterlopen, opgemaakt door de VMM. De hoofdloop van de Molenbeek-Graadbeek is vanaf de monding in de Dender tot aan de kruising met de Nedermolenstraat, "kleine beek". Voor alle overige stukken van het beekstelsel werd er geen type werd toegewezen. (zie ook Tabel 2)

De evolutie van de waterkwaliteit evenals de doelstellingen per waterlichaam kan handig opgevolgd worden via de waterdashboards die online staan: *Dashboard oppervlaktewaterlichamen*. [[Dashboard oppervlaktewaterlichamen](#)]

De resultaten voor de Molenbeek-Graadbeek zijn hier te vinden onder de resultaten voor het Vlaamse waterlichaam Dender V (VL08_71). De Molenbeek-Graadbeek behoort tot het afstroomgebied van dit Vlaams waterlichaam.

De verschillende geplande acties zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Dit is eveneens online raadpleegbaar:
<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>.

De rapportage over deze acties is terug te vinden in het wateruitvoeringsprogramma:
<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>.

3. Afvissingen

De meest recente afvissing van de Molenbeek-Graadbeek dateert van 2024.

Het onderzoek werd uitgevoerd op 24 april 2024 op vijf locaties op de Molenbeek-Graadbeek (locaties 237, 372, 373, 699 en 700). Locaties 237 (Kokerijstraat), 372 (Beekstraat) en 373 (Opwijksesteenweg) werden voornamelijk gekozen in het kader van de algemene opvolging van het visbestand en de evaluatie van het soortherstel. De nieuwe locaties 699 (Waterstraat) en 700 (Meldert centrum) werden dan weer gekozen in het kader van de aanwezigheid van vismigratieknelpunten, respectievelijk de stuw ter hoogte van de Waverstraat en de lange overwelving nabij de Nedermolenstraat.

Tabel 1 geeft de verschillende locaties weer die werden afgevist. De ID-nummers stemmen overeen met de nummers zoals ingegeven in de visdatabank van de Provincie Oost-Vlaanderen.

(Van Nieuwenhuyze W., Boets P., Poelman E. (2024). "Visstandsonderzoek in de Molenbeek-Graadbeek." 35 p.).

In totaal werden 5 verschillende soorten vis gevangen tijdens dit onderzoek (Tabel 4), namelijk driedoornige stekelbaars, beekforel, bierpje, blauwband en riviergrondel.

Op locatie 699 werden alle vijf deze soorten waargenomen, zij het dat behalve 3-doornige stekelbaars de overige soorten alleen stroomopwaarts van een resterende lozing ter hoogte van de Waverstraat op het afgeviste traject werden teruggevonden. Op locaties 373 (Opwijksesteenweg) en 237 (Kokerijstraat) was in vergelijking met locatie 699 alleen de invasieve uitheemse soort blauwband afwezig en bestond de rest van het visbestand dus uit 3-doornige stekelbaars, beekforel, bierpje en riviergrondel. Op locatie 372 (Beekstraat) was ook beekforel afwezig, dit was de enige locatie waar een Chinese wolhandkrab werd opgemerkt. Locatie 700 was de minst soortenrijke aangezien enkel individuen van de soort 3-doornige stekelbaars werden teruggevonden.

Per locatie werden tussen 49 en 101 individuen gevangen. Met uitzondering van locatie 237 (Kokerijstraat) was de dominante soort qua aantallen op alle locaties 3-doornige stekelbaars. Op locaties 372, 699, 237 en 700 waren minstens 50% van de gevangen individuen immers 3-doornige stekelbaars.

Op locaties 372, 699 en 373 waren voornamelijk riviergrondel (6 tot 40% van het visbestand) en biermpje (telkens ca. 10% van het visbestand) de begeleidende soorten.

Op locaties 699 en 373 werd naast deze soorten één beekforel gevangen (op locatie 373 werd ook eentje gemist). Zoals hierboven reeds aangehaald werd op locatie 699 ook één blauwband waargenomen. Op locatie 237 daarentegen is riviergrondel de meest voorkomende soort (bijna 50%) en zijn ook beekforel en biermpje goed vertegenwoordigd (respectievelijk 20 en 15 individuen op een totaal van 69). Driedoornige stekelbaars werd op deze locatie slechts twee keer gevangen op een totaal van 69 individuen. Als gevolg van de aanwezigheid van 20 beekforellen was locatie 237 de locatie waar de hoogste visbiomassa uit het huidige onderzoek werd genoteerd, namelijk ca. 2 kg. De overige locaties hadden een visbiomassa tussen 167,5 en 475,2 gram.

Van beekforel werden in totaal 22 individuen gevangen. Liefst 20 daarvan werden teruggevonden op locatie 237 (Kokerijstraat). Op locaties 373 (Opwijksesteenweg) en 699 (Waverstraat) werd telkens één individu gevangen.

Van biermpje werden in totaal 39 individuen gevangen, verspreid over vier van de vijf locaties uit het huidige onderzoek (alleen op locatie 700 niet).

Van riviergrondel werden in totaal 92 individuen gevangen, net als bij biermpje verspreid over vier van de vijf locaties uit het huidige onderzoek (alleen locatie 700 niet).

Besluiten

Hoewel de middenloop van de Molenbeek-Graadbeek waardevolle structuurkenmerken omvat zoals een sterke meandering, de aanwezigheid van pool- en riffle patronen, stenige substraten en dood hout verloopt de opbouw van duurzame zichzelf in stand houdende populaties van stroomminnende soorten zoals beekforel, serpeling en kopvoorn voorlopig moeizaam ondanks regelmatige uitzet.

Mogelijke oorzaken zijn de soms matige waterkwaliteit en warme droge zomers die voor lage waterpeilen kunnen zorgen of een combinatie daarvan. Lage waterstanden in combinatie met lozingen van huishoudelijk afvalwater kunnen er immers voor zorgen dat het zuurstofgehalte op bepaalde momenten ontoereikend is.

Eerdere visonderzoeken (Boets *et al.*, 2020; Boets *et al.*, 2021) gaven steeds op enkele plaatsen goede overleving van de vermelde stroomminnende soorten aan. Binnen het huidige onderzoek van 2024 lijken alleen de twee beekforellen gevangen op locaties 699 en 373 niet van de meest recente uitzet afkomstig. De resterende lozingen, droogte en vismigratieknelpunten vormen vermoedelijk nog een probleem voor deze gevoelige soorten.

Voor nagenoeg alle parameters viel er bij de analyse van de waterkwaliteit op meetpunt 521000 van VMM sinds de jaren '90 wel een algemene verbetering op te merken. In 2012 en 2013 leek de beek de beste waterkwaliteit te hebben, recent zijn enkele variabelen echter terug verslechterd (zuurstofgehalte, totaal stikstof, sulfaatgehalte). Belangrijke kanttekening hierbij is dat het om gegevens tot 2020 gaat. Jammer genoeg zijn geen recentere gegevens beschikbaar.

Verder illustreert de opgemerkte resterende lozing ter hoogte van de Waverstraat en de analyse ervan, de problemen met betrekking tot waterkwaliteit die in de beek nog kunnen spelen (resterende lozingen zwart en grijs water, overstortwerking, afspoeling landbouwgrond).

Het blijft belangrijk om verder in te zetten op een verbetering van de chemische waterkwaliteit en het aansluiten van huishoudelijk afvalwater op bestaande rioleringsnetwerken waar mogelijk.

Analyse van de gegevens van de peilmeter ter hoogte van de Kokerij geven aan dat ook lage waterpeilen effectief een probleem kunnen zijn. Soorten die verdwenen waren uit de beek en na de algemene verbetering van de waterkwaliteit wel terug hun plaats gevonden hebben na (bepaalde) uitzet zijn riviergrondel en bermpje. Op vier van de vijf locaties uit het onderzoek van 2024 werden mooie populaties van deze minder gevoelige soorten teruggevonden. Het wegwerken van vismigratieknelpunten zal er voor zorgen dat aanwezige vissen kunnen vluchten bij een slechte waterkwaliteit of lage waterpeilen elders in de beek. Eens de drie belangrijke knelpunten op de Molenbeek opgelost zijn zal er ook herkolonisatie vanuit de Dender over het volledige stelsel kunnen plaatsvinden.

4. PCM, provincie Oost-Vlaanderen en ANB evalueren het vissoortenherstelprogramma op de Molenbeek-Graadbeek en plannen vervolgacties.

De Molenbeek-Graadbeek behoort tot de afstroomzone van Dender IV, en is daarom een aandachtsgebied klasse 5. Het gebied heeft de goede ecologische toestand niet bereikt in 2023, maar er is wel potentieel voor een sterke vooruitgang (dankzij win-wins met andere waterdoelstellingen, aanwezigheid lokale waardevolle OWLn).

Hoever staat men?

Een aantal jaar geleden werd er door ANB en de provincie Oost-Vlaanderen gestart met de uitzetting van verschillende vissoorten in de waterloop. Dit herstelprogramma is in 2018, 2020 en 2021 geëvalueerd en kon als succesvol worden beschouwd. Het uitzetten van kopvoorn en serpeling vindt elk jaar plaats tot er een duurzame populatie is. Voor de beekprik wordt het soortherstel hoogstwaarschijnlijk niet meer verdergezet.

Wat staat er te gebeuren?

Het belangrijkste probleem dat nog moet opgelost worden om het vissoortenherstel volledig te doen slagen, zijn de vismigratieknelpunten. De provincie Oost-Vlaanderen is momenteel bezig met de studie om deze vismigratieknelpunten op korte tot middellange termijn weg te werken. Er zijn echter wel een aantal factoren die de uitvoering van de oplossingen op het terrein zeer moeilijk zullen maken. Bij één van de molens en vispassages loopt er momenteel een rechtszaak. Ook specifieke situaties op het terrein (bebouwing, nutsleidingen, enz.) zullen hun impact hebben op een eventuele vlotte uitvoering op het terrein. Het studiewerk wordt in 2024 afgerond. Voor de Mooie Molen en de Molen van Mijlbeek hoopt men eind 2024 de omgevingsvergunningsaanvraag in te dienen. uitvoering op terrein is voorzien vanaf 2026. De derde en laatste molen, Duerincksmolen, zit momenteel nog in de haalbaarheidsfase.

[Zie: Denderbekken. Wateruitvoeringsprogramma – Bekkenbestuur 3 juni 2024 en 5 juni 2025 – Integraal Waterbeleid]

VERBEIREN Marc

Wolvertem, januari 2026

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Eva DE BLEEKER in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Jo BROUNS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2025-2026 , vraag nr. 69 van 9 oktober 2025 } .

TABEL 2

Tabel 2 - Basis milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren (B. VI. R. 21/05/2010) van het type kleine beek (Bk).

Milieukwaliteitsnorm B VI R 21 mei 2010			
Variabele	Eenheid	Toetsingswijze	Bk
Temperatuur	°C	maximum	25
Zuurstofgehalte	mg O ₂ /l	10-percentiel	6
Zuurstofverzadiging	%	maximum	120
Zuurtegraad (pH)		min. - max.	6,5-8,5
CZV	mg/l	90-percentiel	30
Elektrische geleidbaarheid	µS/cm	90-percentiel	600
Chloriden	mg/l	90-percentiel	120
Totaal stikstof	mg N/l	zomerhalfjaargemiddelde	4
Kjeldahlstikstof	mg N/l	90-percentiel	6
Nitraat	mg N/l	90-percentiel	10
Totaal fosfor	mg P/l	zomerhalfjaargemiddelde	0,14
Orthofosfaat	mg P/l	gemiddelde	0,1
Sulfaat	mg/l	90-percentiel	90
Zwevende stoffen	mg/l	90-percentiel	50

TABEL 1

Tabel 1: Overzicht van de verschillende locaties op Molenbeek-Graadbeek (O5061) waar er een traject is afgevisd met aanduiding van de X en Y coördinaten (Lambert 72). De gegeven locatienummers (Ids) stemmen overeen met deze in de visdatabank van de Provincie Oost-Vlaanderen.

	Waterloop	Waterloopnr.	Omschrijving	X	Y
237	Molenbeek	O5061	ter hoogte van Kokerijstraat	132301,8	180982,3
372	Molenbeek	O5061	ter hoogte van de kruising met de Beekstraat	129191,8	181520,5
373	Molenbeek	O5061	ter hoogte van Opwijkse steenweg	131499,8	181252,8
699	Molenbeek	O5061	stroomafwaarts stuw Waverstraat	130965,8	181425,2
700	Molenbeek	O5061	stroomafwaarts kruising Kempinnestraat	133263,9	180170,6

TABEL 4

Tabel 4 - Effectieve vangst per soort per locatie in aantal (n) en gewicht (g). Aangezien alle afgevisde trajecten ca. 100m betroffen was geen omrekening naar een CPUE nodig.

AANTALLEN	372		699		373		237		700	
	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)	aantal (n)	gewicht (g)
3-doornige stekelbaars	52	95,2	39	57,4	50	86,0	2	3,9	74	167,5
beekforel	0	0,0	1	195,8	1	211,0	20	1684,6	0	0,0
bermpje	9	68,0	5	46,2	10	76,2	15	161,2	0	0,0
blauwband	0	0,0	1	2,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
riviergrondel	17	147,3	3	41,2	40	102,0	32	232,3	0	0,0
TOTAAL	78	310,5	49	343,1	101	475,2	69	2082	74	167,5
Chinese wolhandkrab		1		0		0		0		0

CIW

Denderbekken

☐ Toon fiches lokaal waterlichaam van 1ste orde <ul style="list-style-type: none"> • Karakterisering • Doelstellingen • Druk en impactanalyse • Beoordeling • Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen 	L107_276	MOLENBEEK - GRAADBEEK	Aalst, Affligem, Asse, Opwijk
---	----------	-----------------------	-------------------------------